

Kuidas tasakaalustada Euroopa Liidu liikmesriikide huve Euroopa ühtse kultuuriga

Laine Randjärv, Riigikogu aseesimees

Euroopa Liidus tuleb otsustada, millistes valdkondades on tulemuslikum toimida ühtse tervikuna ja millistes valdkondades võiksid riigid tegutseda iseseisvalt.

Euroopa Liidul kui ühtsel struktuuril pole kõige kergemad ajad. Mõned riigid on kõhklevad seisukohal, kas ikka tasub kuuluda Euroopa Liitu, pessimistidest analüütikud ennustavad liidu peatset lagunemist ja pingeid õhutab veelgi jätkuv kriis Ukrainas, mis ei nõua ainult moraalselt toetust, vaid ka mahukaid rahasüste. Venemaa poolt Euroopa Liidu toodete impordile kehtestatud sanktsioonid on olukorra veelgi keerulisemaks teinud, sest on mitme Euroopa riigi põllumajandussektori ja toiduainetööstuse raskesse olukorda seadnud. Selle tagajärjel olid kõnealused riigid sunnitud kiiremas korras otsima oma toodete osaliseks müügiks uusi turge või vähendama tootmist. (The Guardian 2014)

Liikmesriikide elanikud küsivad üha sagedamini, kas Euroopa Liit haarab nendel väljakutsetel sarvist või on ühtse Euroopa idee juba iseenesest hukule määratud ning piibli Paabeli torni lugu kordub. Ma olen kindel, et suudame vältida pessimistlikku stsenaariumi, kuid see nõuab, et pööraksime rohkem tähelepanu Euroopa Liidu ühtse poliitika ja liikmesriikide huvide vahelisele tasakaalule. Tuleb teha tähtis otsus: millistes valdkondades oleks tulemuslikum toimida ühtse tervikuna ja millistes oleks mõistlikum tegutseda iseseisvate riikidena ning siis otsuseid langetada?

Liigume ühise energiaja transpordipoliitika suunas

Pole kahtlustki, et peame Euroopa Liidus püüdlema ühise energiapoliitika poole, see omakorda peaks tagama konkurentsivõime ja odava elektri kodudele ning ettevõtetele. Lõppkokkuvõttes muudab ühine energiapoliitika Euroopa Liidu vähem sõltuvaks kolmandate riikide energiaallikatest ja parandab energiaga kindlustatust. Uute energiaühenduste loomisega liikmesriikide vahel suudame lihtsamalt üles ehitada ühisturu ja tagada parema turvalisuse. Ligipääs uutele tarnijatele ja tehnoloogiatele alandab elektri hindu. (Communication ... 2007; Reformierakond 2014) Teine oluline küsimus on üleeuroopaline transpordivõrk, mida arendas Euroopa Komisjoni transpordivolinikuna ka Siim Kallas ja mille eesmärk on ühendada Euroopa eri piirkonnad kaasaegse ja energiatõhusa transpordisüsteemiga. Transpordisüsteemide rajamisel tuleb aga arvestada riikide ökoloogiliste iseärasustega, et mitte keskkonda kahjustada. Näiteks Eesti, kes on üks rohke metsaressursiga riik, nõuab, et metsadega tuleb ümber käia säästvalt ja hoolivalt (Keskkonnaministeerium 2014). Siinkohal peame arvesse võtma, et igal liikmesriigil on õigus ise oma metsa hallata. Teisest küljest võiksid suurtes kogustes kasvahoonegaase õhku paiskavad riigid võtta endale kohustuse nende

heitmete hulka vähendada. Eri riikide loodusvarasid ei saa ühe mõõdiku ja üldsõnaliste direktiividega mõõta. Soovitav on läheneda individuaalselt.

Euroopa vajab enam üksmeelt

Euroopa Liidu üks alustalasid on Euroopa ühisturg, mis annab tööd kümnetele miljonitele inimestele. Euroopa Liidu tulevane edukus põhinebki ühisel energia-, finantsteenuste, transpordija tervishoiuteenuste turul. Väga tähtis on julgeolek, mis nõuab pidevat tähelepanu ja investeringuid. Euroopa Liidu ühine poliitika julgeoleku ja kaitse valdkonnas tagab liikmesriikide iseseisvuse. Teisest küljest ei saa Euroopa Liit selga keerata inimõiguste ja õiguskorra rikkumistele mõnes naaberriigis, sest kõigil on õigus demokraatlikule ühiskonnale ja seadusi austavale riigile. Euroopa Liidu poliitika naaberriikide suhtes peab kaasa aitama Euroopa väärtuste kaitsele, isegi kui see häirib vahel liikmesriikide otseseid majandushuve. Siinkohal kutsun vanemaid liikmesriike üles näitama suuremat solidaarsust ja mõistmist Euroopa Liidu väiksemate riikide suhtes, kes oma geograafilise asukoha ja ajaloo tõttu vajavad vana Euroopa toetust. Tahaksin rõhutada, et Venemaaga suheldes peab Euroopa järgima koordineeritud lähenemist ja olema otsustamisel üksmeelne. See kehtib üldjoontes ka Euroopa välispoliitika kohta: strateegiliselt tasakaalus, kaugelenägev, kindel ja üksmeelne.

Direktiivid peavad arvestama liikmesriikide ainulaadsust

Ometi ei nulli eelnimetatu vajadust tugevdada Euroopa Liidus demokraatiat. Nii Euroopa Parlament kui ka liikmesriikide parlamendid peavad otsustamisprotsessis rohkem osalema ning läbirääkimised ja hääletusprotsessid olema läbipaistvamad. Kasutusele tuleb võtta abinõud, et Euroopa Liidu direktiive saaks lihtsamini rakendada ja kohandada liikmesriikide piirkondliku ainulaadsusega. See lubab meil vältida vigu ja tarbetut tegutsemist. Samuti peavad liikmesriigid ka edaspidi vastutama otsesemaksude ja sotsiaalpoliitika väljatöötamise eest. Näiteks Eesti lihtne maksusüsteem meelitab meie riiki välisettevõtteid ja suurinvesteeringuid (Praxis 2010). Riigisisene maksupoliitika on liikmesriigi iseseisvuse oluline osa ning annab märkimisväärse põhja riigi eelarvepoliitika väljatöötamiseks. Haridussüsteem on vastuolulisem teema. Ühest küljest ei saa eitada teadmiste vaba liikumise kasulikkust, st üliõpilaste, õpetajate ja teadlaste vaba liikumist liikmesriikide vahel, sest see ergutab uuendusi ja uusi avastusi. Teisest küljest võiks kooliharidus igas riigis säilitada oma traditsioonid, sest just siit saab alguse armastus oma emakeele ja kultuuri vastu, mis omakorda toetab positiivset patriotismi.

Igal Euroopa Liidu liikmesriigil on oma tugevused ja nõrkused. Sellal kui n-ö nõrgad pooled vajavad teiste toetust, tuleb tugevaid külgi riigi heaolu nimel ära kasutada. Eesti on näiteks Euroopa riikide seas esirinnas e-teenuste arengutaseme ja kasutamise poolest. Me soovime kogu südamest, et Eesti edukogemus tooks kasu kogu Euroopa Liidule. Digiallkiri, e-autentimine ja paljud teised e-riigi teenused võiksid aidata Euroopa Liidul tõhustada oma tegevust, vähendada bürokraatiat ja hoida kokku aega. Digitaalse ühisturu loomine võiks saada üheks meie olulisimaks eesmärgiks. E-teenuste arendamine ei ole võimalik ilma küberjulgeolekuta, ja selles valdkonnas võiks Eestist saada juhtivaid ja usaldusväärsemaid riike. (Reformierakond 2014)

Euroopa kultuur on Euroopa rikkus

Euroopa Liidul on ühine kultuuriväli ja meie rikkuseks on siin elavate inimeste kultuuriväärtused ja traditsioonid. Seda rikkust tuleb teistega jagada. Ühe konstruktiivse sammuna võiks luua ühised teabesüsteemid ja haridusprogrammid kultuuripärandi tutvustamiseks. Vajadus on tõlkeprogrammi järele, et tõlkida vähemuskeeltes loodud teoseid teistesse Euroopa Liidu keeltesse. Toetust väärivad Euroopa materiaalse kultuuriväärtuste kaitsemehhanismi mõte. Autoriõiguste ja sellega seotud õiguste litsentsimisel peab Euroopa Liit olema jagamatu territoriaalne üksus.

Ma ei väsi kordamast, et Euroopa Liit peab arvestama liikmesriikide kõigi geograafiliste, kultuuriliste ja ajalooliste iseärasustega. Tsiteerin siinkohal kuulsat poliitikut Jean Monnet'd: „Me ei moodusta riikide liite, me ühendame inimesi.” Ideaalne Euroopa Liit on Euroopa rahvaste ühendus, kus igal rahval on oma kultuur ja ajalugu, mis on koostöö vaatenurgast suur rikkus, mitte takistus.

Kasutatud kirjandus

The Guardian (2014). Russia's ban on EU fresh produce: continent's farmers count the cost. – The Guardian. – <http://www.theguardian.com/world/shortcuts/2014/sep/21/russia-ban-eu-fresh-produce-farmers-count-cost>

Communication from the Commission to the European Council and the European Parliament – an energy policy for Europe {SEC(2007) 12}. (2007) /* COM/2007/0001 final */. – http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/;ELX_SESSIONID=kYfrJzYF2gvTLn7L1npdpVjQjx3nJ8R3LZDRFvkF7zyXvKZHGYzF!-213097097?uri=CELEX:52007DC0001

Reformierakond (2014). Eesti Reformierakonna valimisprogramm Euroopa Parlamendi valimisteks. Keskkonnaministeerium (2014). Keskkonnaministeeriumi alaleht Metsandus. – <http://envir.ee/et/metsandus>

Praxis (2010). Ettevõtete jaotamata kasumi mittemaksustamise mõju investeeringutele ja majandusarengule. Lõppraport. Sotsiaalteaduslike rakendusuringute keskus RAKE Poliitikauuringute Keskus Praxis. – http://www.praxis.ee/wp-content/uploads/2014/03/2010_Jaotamata_kasumi_mittmaksustamine.pdf